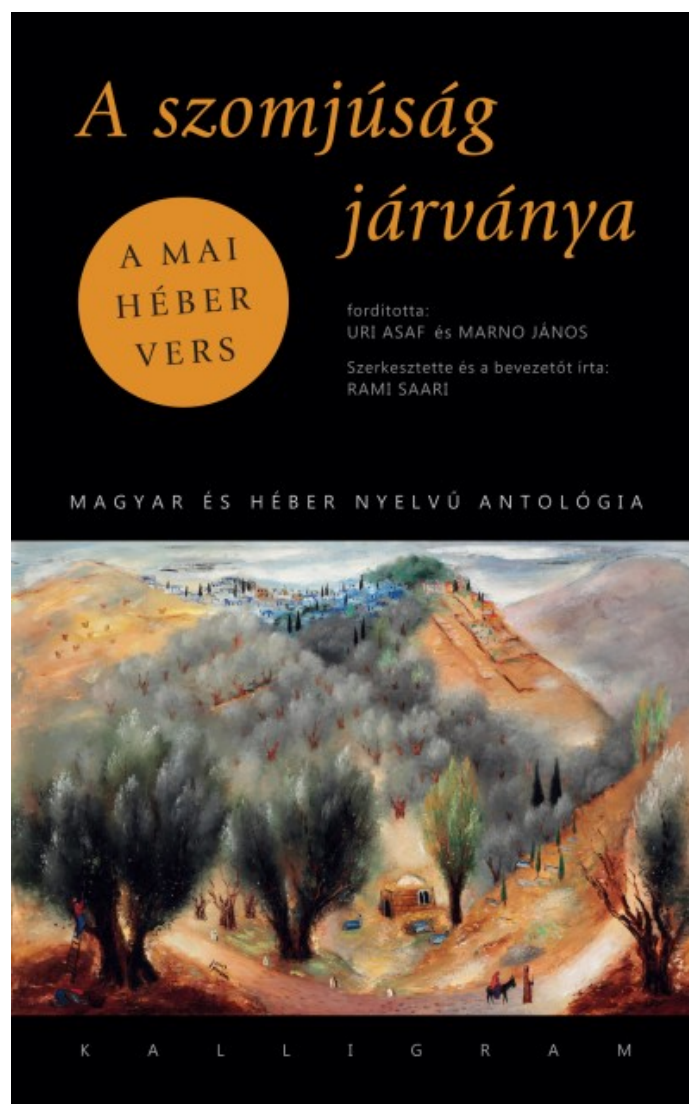

A SZOMJÚSÁG JÁRVÁNYA – A KORTÁRS IZRAELI KÖLTÉSZET ANTOLÓGIÁJA

A Szomjúság járványa negyven kortárs izraeli költő versei közül válogat. Az antológia költőinek legtöbbje két vagy három verssel szerepel. A viszonylag nagy számú költő ebben a válogatásban gazdag képet vetít a magyar olvasó elé, olyan izraeli költők személyében, akik az elmúlt évtizedekben rendkívüli költészetet teremtettek, mellyel nemcsak az olvasóik világát befolyásolták, hanem korunk héber irodalmára nagy hatással voltak.

A kötetet Szántó T. Gábor, a Szombat főszerkesztője méltatta a MÜPA-ban tartott könyvbemutatón. Ezt közöljük az alábbiakban.

Bizonyára Önök is ismerik a viccet a külföldi turistáról, aki egy jeruzsálemi körút után az izraeli idegenvezető vállára csap, és azt mondja: „Milyen nagy dolog, hogy a Bibliát, ezt a csodálatos könyvet, az Önök kis nyelvére is lefordították”. Nos, a világ néha valóban ilyen kevésbé érti Izraelt. De fordítsuk komolyra a szót:

A távolság

„Szívem Keletre vágyik, s vagyok messze Nyugaton”,

Júda Halévi verssorát hiába mormolom,

mert sem én nem vagyok foglya senkinek,

sem Cion földjén nem urak már idegenek.

Csapdába estem: ízes lett itt a nyelv a számban,

nyugalmat napnyugaton mégsem találtam,

mert immár nincs akadály köztem és Cion között,

mégis itt vagyok, mert belém költözött

kétezer év kétsége, nyughatatlansága,

nincs messzeség, lábam az utat mégsem járja,

mert a távolságon, mi bennem nyílt, át nem hatolhatok,

a távolság immár én magam vagyok.

Hölgyeim és uraim!

Bizonyára láttak már köteltáncost, ezért felesleges mondanom, szüntelenül vigyáznia kell, le ne essen a kötélről. A diaszpórában élő író, költő is efféle akrobata, ám gyakorta úgy érzi, alatta nincs is kötéll, és zuhan. Érzéseit ekkor megpróbálja lefordítani a mások által is beszélt, írott nyelvre: szavakból fon kötelet, abba kapaszkodik. A diaszpórában élő író mindig azt a kötelet írja, amibe kapaszkodnia kell, hogy le ne zuhanjon.

Érzéseit azonban nem mindig tudja pontosan lefordítani a beszélt, modern nyelvre. Ezzel minden valamire való író, költő így van, s ennek minden valamire való író egyszersmind a tudatában is van. Ezért voltaképpen minden komoly író, költő diaszpórában, száműzetésben él, és a fordítás terheivel küzd, még ha a saját nyelvén hozza is létre írásait – akár a többséghez, akár bármiféle kisebbséghez tartozik.

A biblia nyelvén, héberül megszólalni közel kétezer évvel az ókori zsidó állam pusztulása után – Gersom Scholemtől, a zsidó misztika kutatójától is tudjuk – hasonló köteltánc, mint amiről beszéltem. Egy olyan nyelven megszólalni a 20-21. században, melyen e nyelv hagyománya szerint Isten nyilatkoztatta ki a Törvényt, pláne költőként megszólalni, a nyelvből saját nyelvet teremtve, földről, esőről, oroszlánról, szerelemről, netán egyenesen hitről, kerubokról, Istenről és a szomjúság járványáról beszélni – ahogy a kortárs izraeli költők antológiája szerzői teszik –, minden esetben istenkísértés.

Az egyik nyelven írt verseket szerencsére többé-kevésbé le lehet fordítani egy másik nyelvre. Kortárs izraeli költészeti antológiát ünnepelni mindenesetre több okból is jelentős esemény anyanyelvemen. Mintha egy rég várt rokont fogadnánk. Különösen nagy dolog, ha több, számomra fontos ember közreműködött a kötet megszületésében. Ilan, aki kezdeményezted, szervezted, Uri, aki a Midrás, a Misna és a Zohár-fordítások után Jánossal együtt a verseket fordítottad, és mind, akik közreműködtetek, toda raba, köszönjük, nesz gadol haja po. Nagy csoda történt itt.

Bizonyos érzéseket azonban, mint említettem, nem nagyon lehet lefordítani modern, sőt posztmodern, ironikus nyelvünkre. Ilyen érzés az is, amikor például egy jó barát távozik.

Köszönetünk e barátunk – aki bámulatos energiákkal végezte munkáját Magyarországon – korántsem csupán ezért az antológiáért szól. Toda le kol, ve kol tuv, Ilan ve Ora! Köszönjük, minden jót!

Az kétnyelvű antológia a Kalligram kiadó gondozásában jelent meg, a verseket válogatta Rami Saari, fordította Uri Asaf és Marno János.

MAZSIKE - Magyar Zsidó Kulturális Egyesület